

Зымыран сұрақтар

1. Көшпелі мал шаруашылығы қашан қалыптасты?
2. Көшпелілер нені киелі санады?
3. Жылы қоралары бар тұрақты орын қалай аталады?
4. Қыс жақындағанда қоныстанатын қыстауға жақын жайылым қалай аталады?
5. Жайлау деген не?

1. Шамамен б.з.б. 2 мыңжылдықтың соңына қарай

2. Ошақты

3. Қыстау

4. Күзеу

5. Малды алысқа ұзатып жаятын жайылым

Сақтардың мекендеген қонысы Сақ қоғамы

Сабақтың мақсаты:

Білімділік: Сақтар туралы алғашқы мәліметтер, сақ тайпаларының қоныстануы, сақ қоғамы туралы жан-жақты түсінік беру ;

Дамытушылық: Оқушылардың ой-өрісін, ойлау, сөйлеу қабілетін ашатын сұрақтар қою, сұрақ-жауап әдісі бойынша сабақтың тақырыбына сай білімін толықтыру;

Тәрбиелік: Оқушыларды еліміздің өткен тарихына құрметпен қарауға, отан сүйгіштікке тәрбиелеу.

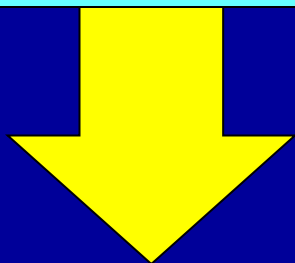

Сабақтың жоспары

- 1. Сақ туралы алғашқы мәліметтер**
- 2. Сақ тайпаларының қоныстануы**
- 3. Сақ қоғамы**

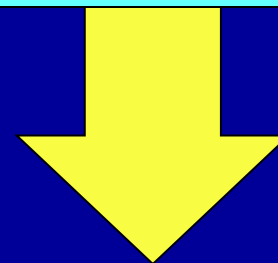
Сақтар туралы мәліметтер

Парсы патшаларының
тастағы сына
жазбалары

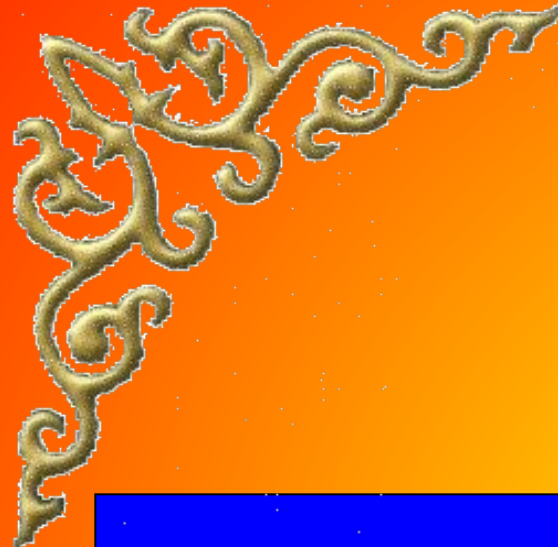

Парсы патшалары Дарий
мен Ксеркстің бұйрығымен
жазылған

Грек-рим авторларының
шығармаларында

Геродот пен
Страбон

**“Сақ” сөзінің
мағынасы**

**Парсы
жазбалары
нда**

**қудіретт
і
еркекте
р**

**Иран
жазбалар
ында**

**жүйрік
атты
турлар**

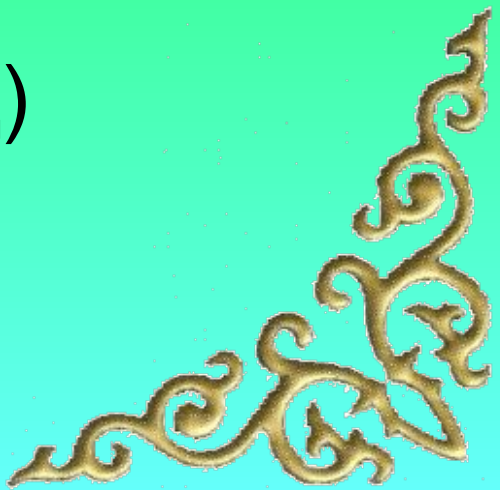
**Грек
авторлары**

**“азиялық
скифтер”**

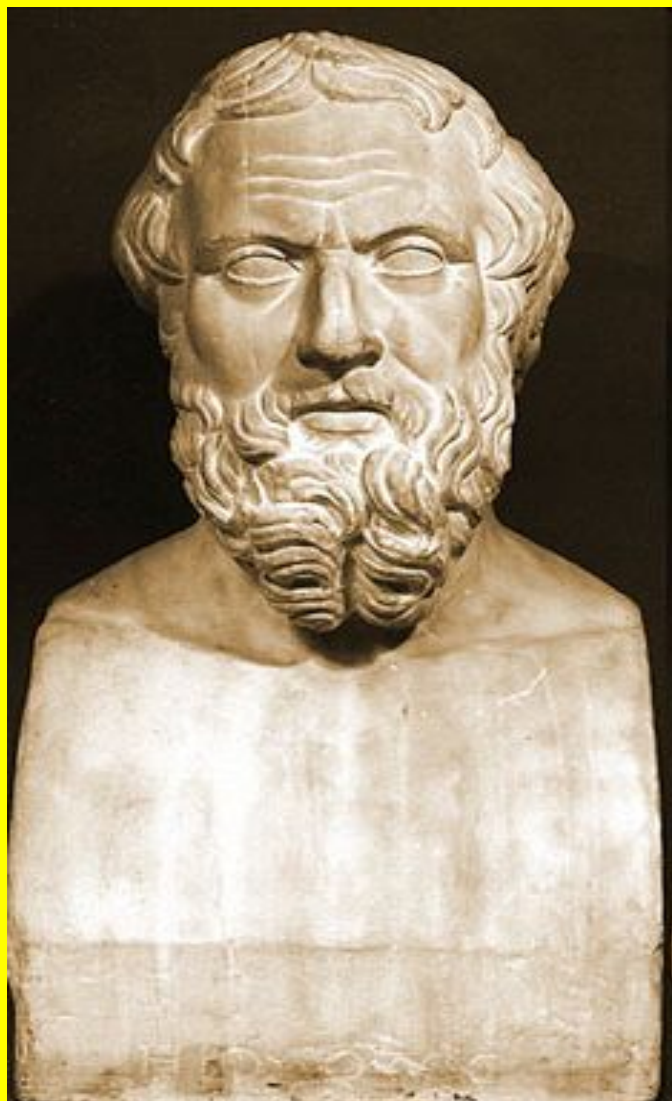
“Сақ” сөзі қазақ тілінде күні бүгінге дейін сақталған.

- сақа (асық) ;
  - сақ+пан;
  - сақ+шы;
  - қып+сақ (қыпшақ)
  - қас+сақ немесе қай+сақ (қазақ)
-

Сақтар – б.з.б. I мыңжылдықта Орта Азия мен Қазақстан жерін мекен еткен ежелгі тайпа.

Ежелгі грек
тарихшысы Геродот
өз жазбаларында
сақтарды
массагет деп атаған.

Сақ топтарының аты

Мекендері

Парадарайа

Теңіздің арғы жағындағы сақтар

Қара теңіздің солтүстігі, Арал теңізінің маңында, Сырдария мен Әмударияның төменгі ағысында

Тиграхауда

Шошақ бөрік киетін сақтар

Сырдарияның орта ағысы, Тянь-Шаньда, Жетісуда

Хаумаварга

Хаома сусынын дайындайтын сақтар

Мургаб аңғарында өмір сүрді

САҚТАР

исседондар

дайлар

Арал теңізінің
солтүстік-
шығыс жағасын
мекендеген
сақ тайпаларын
жазба
деректерде

массагеттер

аргиппейлер

Ерте темір дәуірінде мүлік теңсіздігі орнықты. Мұны археологиялық қазбалар мен жазба деректер дәлелдейді.

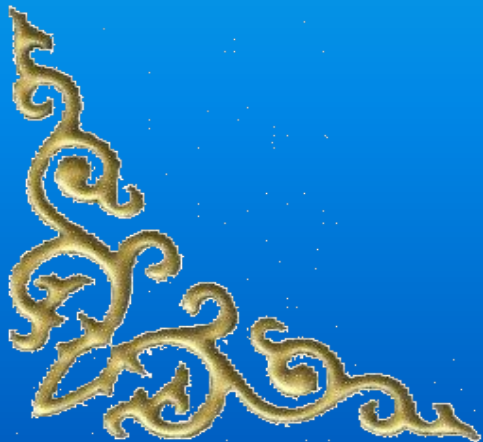
**Сақ
патшалары
құдіретті
билеушілерге
айналды**

соғыс пен бейбітшілік мәселелерін шешті

келісімдер жасасты

елшілер тағайындады

әскерді басқарды

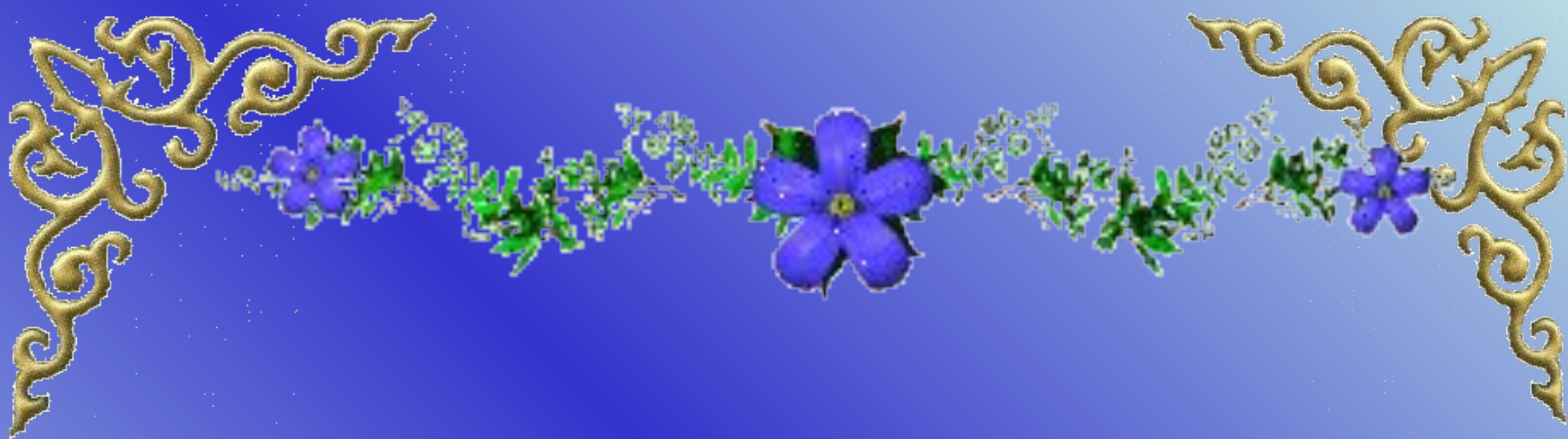
Сақ қоғамы

жауынгерл
ер

абыздар

малшылар
мен
егіншілер

Сақ жауынгерлері → қызыл және сары-қызыл

абыздар → ақ

малшылар мен егіншілер → сары мен көк түсті

Сақтар

“дұшпанға –
қатал,
досқа – адал”

Жақсы
шабандоздар
болған

Әлемдегі ең әділ,
ең шыншыл халық
болған

Ержүрек, батыр
болған

Грек авторы Ктесий: “сақ әйелдері ержүрек келеді, соғыс қаупі төнгенде ерлеріне көмек көрсетіп, ұрысқа араласады” деп баяндайды.

сақ патшайымы

Тұмар (Томирис)

ханша

Тарихи диктант

Тиграхауда сақтары осы күнгі

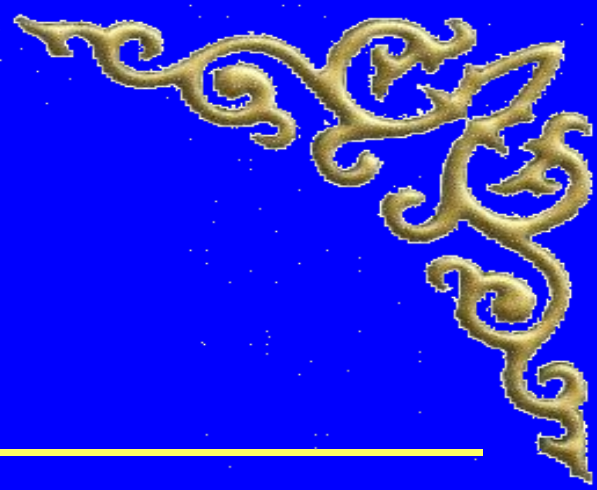

және

Жетісу жерінде өмір сүрген.

Тайпа көсемі _____
қызметін де атқарып, тайпалар мен
рулардың арасындағы _____
_____ шешті, _____ реттеп
отырды.

Ойлан тап!

1. ГЕТАССАМ

2. РАДЗЫБА

3. НОБАРСТ

4. ТОДРОГЕ

5. ЙАРАДАПАРА

Семантикалық карта

Дұрыс жауапқа “+” таңбасын қою

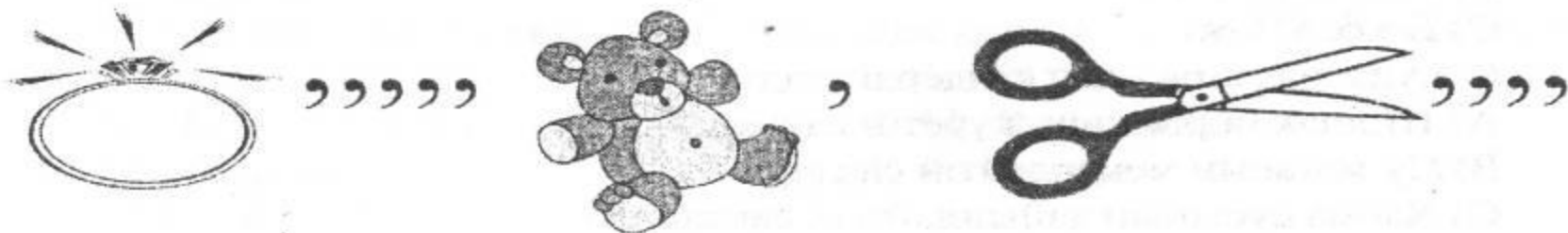
Сақтар	Мургаб аңғарында	Арал теңізінің маңында	Сырдарияның орта ағысында
Сақ - парадарайа			
Сақ - тиграхауда			
Сақ - хаумаварга			

Киімдерінің түсі	Сары мен көк түсті	Қызыл және сары қызыл	ақ түсті
Сақ жауынгерлері			
абыздар			
малшылар мен егіншілер			

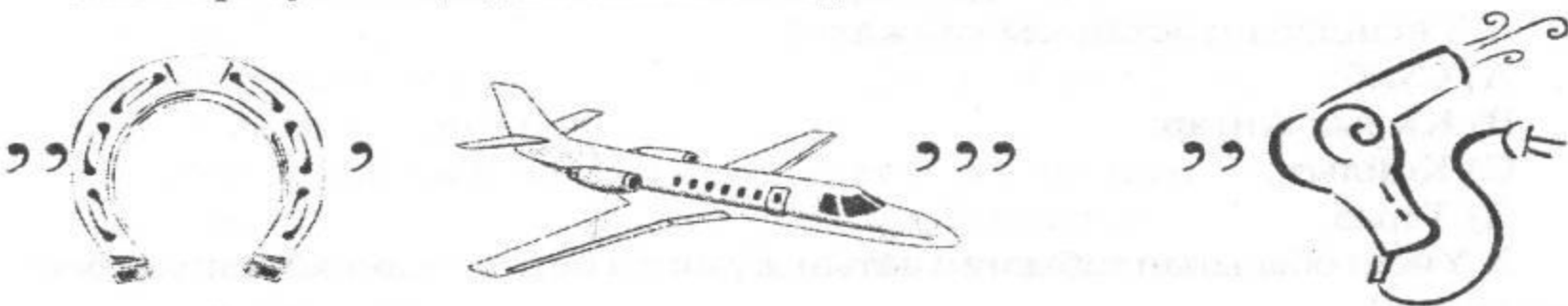

Ребус

Мына ребустан қандай тайпа шығады?

Мына ребустан қандай тайпа шығады?

Мына ребустан қандай тайпа шығады?

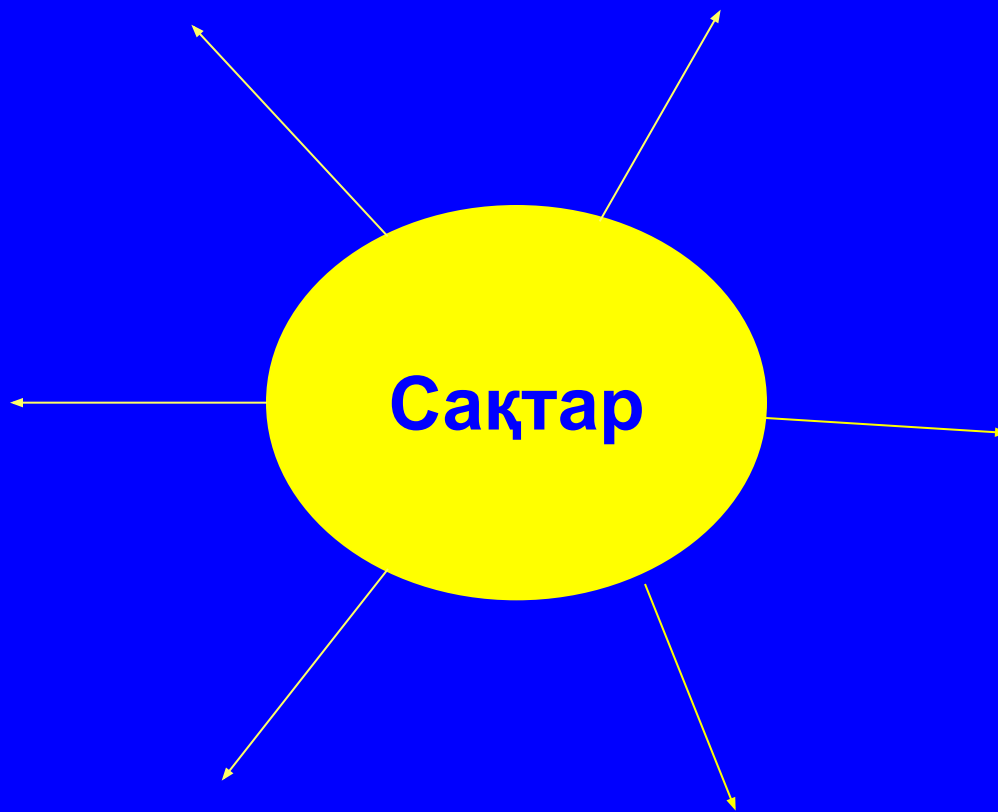

Белес

Дайлар, аргиппейлер, исседондар, массагеттер -
Аңшылық, терімшілік, балық аулау –
Жайлау, күзеу, көктеу, қыстау –
Тас дәуірі, қола дәуірі, темір дәуірі –
Қазғыш таяқ, шоқпар, қашау, бифас -

Күн диаграммасы

ҚАЗАҚСТАН
тәуелсіздігіне

ЖЫП

**Үйге: § 14 оқып келу. Өзін-өзі
тексеру сұрақтарына жауап беру**

